

BASIN KANUNU'NDA EL KOYMA, DAĞITIM VE SATIŞ YASAĞI^(*)

Dr. Öğr. Üyesi **Bilal OSMANOĞLU^(**)**

Öz

Demokratik bir hukuk devletinde basının hür olması ve sansür edilememesi, anayasal güvence altındaki temel bir ilkedir. Bu ilkenin doğal bir sonucu olarak, basılmış eserlerin yayımlanmadan önce idari veya yargısal bir denetime tabi tutulması mümkün değildir. Nitekim hukukumuzda süreli yayın çıkarmak için önceden izin alma zorunluluğu bulunmamakta; Cumhuriyet Başsavcılığına beyanname verilmesi yeterli kabul edilmektedir. Buna karşın, eser yayımlandıktan sonra içeriğinin suç teşkil ettiğine dair bir şüphenin varlığı halinde, basılmış eserlere el konulması gündeme gelebilmektedir. Bu çalışmada, Basın Kanunu'nun 25. maddesinde düzenlenen birinci fıkradaki ispat aracı olarak el koyma, ikinci fıkradaki tamamına el koyma ve üçüncü fıkradaki dağıtım ve satış yasağı tedbirleri, ifade ve basın özgürlüğü perspektifiyle incelenmektedir. Öncelikle, Basın Kanunu'nun 25. maddesi ile Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 123 vd. maddelerinde yer alan el koyma hükümleri arasındaki normatif ilişki açıklanmaktadır. Akabinde, Anayasa'nın basın özgürlüğünü düzenleyen 28. maddesi merkeze alınarak konuya ilişkin anayasal çerçeve çizilmektedir. Bu bağlamda, Anayasa metninde geçen "zapt" ve "toplatma" terimlerinin, el koyma kurumu karşısındaki hukuki niteliği ortaya konulmaktadır. İncelemenin devamında, ilgili fıkralar detaylı bir analize tabi tutulmaktadır. İlk olarak, Cumhuriyet savcısına her türlü basılmış eserin üç adedine el koyma yetkisi tanıyan düzenlemenin Anayasa'ya uygunluğu tartışılmaktadır. Müteakiben, müsadereyi güvence altına almak amacıyla basılmış eserin tamamına el konulmasını düzenleyen ikinci fıkra irdelenmektedir. Bu fıkra atıf yapılan suçlar ve mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na yapılan yollamaların doğurduğu hukuki sonuçlar, suçta ve cezada kanunilik ilkesinin bir görünümü olan belirlilik ilkesi ışığında değerlendirilmektedir. Ayrıca konu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi'nin güncel içtihatları ekseninde ele alınmakta ve ihlal kararları gözetilerek mevzuat değişikliği gerektiren hususlarda somut çözüm önerileri sunulmaktadır. Son olarak, Türkiye dışında basılan eserlerle sınırlı tutulan dağıtım ve satış yasağı tedbiri ve bu tedbir için aranan "kuvvetli delil" koşulu incelenerek çalışma sonlandırılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Basın Kanunu, Basılmış Eser, El Koyma, Toplatma, Dağıtım ve Satış Yasağı, Müsadere.

^(*) Makalenin Dergiye Geliş Tarihi: 28.01.2026 - Makalenin Kabul Edildiği Tarih: 02.04.2026
DOI: 10.54704/akdhfd.1873840

^(**) Türk-Alman Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul - Türkiye
E-posta: osmanoglu@tau.edu.tr
Orcid: 0000-0003-2342-4773

SEIZURE, BAN ON DISTRIBUTION AND SALES IN THE PRESS LAW

Abstract

In a democratic state governed by the rule of law, the freedom of the press and the prohibition of censorship are fundamental principles under constitutional guarantee. As a natural consequence of this principle, it is not possible to subject printed works to administrative or judicial review prior to publication. Indeed, under Turkish law, there is no obligation to obtain prior permission to publish periodicals; submitting a declaration to the Chief Public Prosecutor's Office is deemed sufficient. However, the seizure of printed works may arise after publication if there is suspicion that the content constitutes a crime. This study examines the measures regulated in Article 25 of the Press Law - namely, seizure as a means of proof in the first paragraph, seizure of the entire work in the second paragraph, and the ban on distribution and sales in the third paragraph - within the perspective of freedom of expression and the press. First, the normative relationship between Article 25 of the Press Law and the general seizure provisions set forth in Article 123 et seq. of the Code of Criminal Procedure is explained. Subsequently, the constitutional framework regarding the subject is established by focusing on Article 28 of the Constitution, which regulates the freedom of the press. In this context, the legal nature of the terms "zapt" and "toplatma" found in the Constitution is revealed in relation to the legal concept of seizure. In the continuation of the study, the relevant paragraphs are subjected to a detailed analysis. First, the constitutionality of the regulation granting the public prosecutor the authority to seize three copies of any printed work is discussed. Subsequently, the second paragraph, which regulates the seizure of the entire printed work to ensure confiscation, is examined. The crimes listed therein, and the legal implications of the references made to the abrogated Turkish Penal Code No. 765 are evaluated in light of the principle of legal certainty, a specific aspect of the principle of legality in crimes and punishments. Furthermore, the subject is examined in light of the current case law of the European Court of Human Rights and the Constitutional Court, and concrete suggestions for legislative amendments are offered considering the violation judgments. Finally, the study concludes by examining the ban on distribution and sales, which is limited to works printed outside of Turkey, and the condition of "strong suspicion" required for this measure.

Keywords

Press Law, Printed Work, Seize, Ban on Distribution and Sales, Confiscation.

Extended Summary

As explicitly stipulated in Article 28 of the Constitution, the freedom of the press is a fundamental principle under constitutional guarantee, and censorship is strictly prohibited. As a natural consequence of this principle, it is not possible to subject printed works to administrative or judicial review prior to their publication. Indeed, under the Turkish legal system, there is no obligation to obtain prior permission to publish periodicals; submitting a declaration to the Chief Public Prosecutor's Office is deemed sufficient. However, the seizure of printed works may arise after publication if there is a suspicion that the content constitutes a crime, either to serve as a means of proof or to ensure subsequent confiscation. The first and second paragraphs of Article 25 of the Press Law (No. 5187) are specifically regulated to serve these purposes. Furthermore, freedom of the press does not prevent measures to stop the distribution and sale in Turkey of periodicals and non-periodicals printed abroad; the third paragraph of Article 25 regulates this specific issue. In this study, these three paragraphs have been examined in light of freedom of the press and the jurisprudence of the European Court of Human Rights (ECHR) and the Constitutional Court (AYM). First, the normative relationship between the Press Law and the Code of Criminal Procedure (CMK) was established. It was determined that the first and second paragraphs of Article 25 of the Press Law constitute the "previous special law", while Article 123 et seq. of the CMK, which regulates the institution of seizure in general, constitute the "subsequent general law." However, since it is understood that the CMK leaves the regulation of seizure of printed works to the Press Law rather than regulating it directly, there is no case of implied repeal. Therefore, it is concluded that the measure of seizing printed works must, as a rule, be carried out within the scope of Article 25 of the Press Law. Subsequently, the relationship between the terms "zapt" and "toplatma" found in the Constitution and the term "seizure" was examined. In this context, it is evaluated that "seizure" is the contemporary legal equivalent of "zapt", while "toplatma" refers to the seizure of all copies of a printed work. Accordingly, "toplatma" is defined as a qualified and comprehensive form of seizure. Before detailing Article 25, the constitutional framework

was drawn based on Article 28 of the Constitution. The seventh and eighth paragraphs of said article state that seizure, which is a protection measure, can generally be applied by a judge's decision. Although this authority is granted to the competent authority in cases where delay is detrimental, the validity of such a decision depends on subsequent judicial approval. For this reason, it is concluded that Article 25/1 of the Press Law, which grants the public prosecutor the direct authority to seize three copies of any printed work, is unconstitutional. Until this provision is harmonized with the Constitution, seizure decisions regarding printed works should be issued pursuant to Article 123 et seq. of the CMK. At this stage, considering that seizing a single copy is sufficient to determine whether there is a criminal element in the content, care should be taken not to seize more copies in principle. A contrary approach would violate the principle of proportionality. Furthermore, if the copies already held by the local Chief Public Prosecutor's Office - submitted under the printer's obligation to deliver two copies of every publication - are sufficient for the detection of the crime, no separate seizure order should be issued. Regarding the seizure of the entire work regulated in Article 25/2 of the Press Law, the authority is exclusively granted to the judge in accordance with the Constitution, and the scope is limited to the crimes listed in the law. These crimes can be grouped into four categories. The references in the third group, which refer to the abrogated Turkish Penal Code No. 765, are deemed to be made to the corresponding articles in the Turkish Penal Code No. 5237 pursuant to Article 4 of Law No. 5252. However, there is no official statutory index establishing these correspondences, and lists found in doctrine and practice are neither complete nor error-free. However, even clarifying this list does not alter the fact that the third group violates the principle of legal certainty, as these references lack foreseeability. On the other hand, when evaluating whether the seizure of all printed works violates freedom of expression and the press, the ECHR and the Constitutional Court focus on whether the content contains incitement to violence, armed resistance, uprising, or hate speech. Regardless of which list is accepted, not all crimes listed in Article 25/2 of the Press Law possess these characteristics. Redefining the crimes listed in the article based on the criteria of "incitement to violence or hate speech" would resolve existing problems. In any case, the decision to seize the entire work must demonstrate, with relevant and sufficient reasoning, exactly how the expressions in the work contain incitement to violence or hate speech. The ban on distribution and sales has the same scope of catalog crimes as the seizure of the entire work. Therefore, the proposed amendment for the second paragraph is also a necessity for this measure. However, this measure also requires the existence of "strong suspicion." Although the Constitution does not mention such a requirement, considering that this ban can restrict individuals' right to be informed about the content of a work from the very beginning, it should be noted that the legislator has made a regulation in favor of freedom of expression. Nevertheless, obtaining strong suspicion of a crime regarding a work that has not yet entered Turkey appears difficult. The determination that an author's previous work contained criminal elements does not, in itself, justify the same interpretation for subsequent works. Therefore, to issue a prohibition order, the content must be inspected by obtaining a printed copy or accessing a digital copy before distribution in Turkey. Finally, it must be emphasized that the seizure of the entire work and the ban on distribution and sales are not substitutes for each other in terms of their legal nature. If the conditions are met, the judicial decision must explicitly and separately rule on both the seizure of the entire work and the ban on distribution and sales.

GİRİŞ

El koyma¹, ispat aracı olarak yararlı görülen ya da eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan malvarlığı değerlerinin, elinde bulunduran kişinin rızası hilafına alınmasıdır. Hukuki niteliği itibarıyla koruma tedbiri olan el koyma, kanunla düzenlenme, geçici olma ve araç olma özelliklerini ihtiva etmektedir. Esas itibarıyla 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 123 vd. maddelerinde düzenlenen el koymaya, yan ceza kanunlarında da bazı özel düzenlemeler aracılığıyla rastlanabilmektedir. Bu özel düzenlemelerin bir kısmı doğrudan CMK'ya atıf yapmakla yetinmektedir. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun (KMK) 9/1. maddesi² ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun (FSEK) 75/3(1). maddesi³ bu yaklaşıma örnek gösterilebilir. Buna karşın diğer özel düzenlemeler ise farklı koşul ve usuller öngörmek suretiyle CMK sistematüğinden ayrılmaktadır. Nitekim, bu çalışmanın konusunu oluşturan 5187 sayılı Basın Kanunu'nun (BK) 25. maddesi de kendine özgü bir el koyma tedbiri düzenlemektedir.

BK'nın 25. maddesinin birinci ve ikinci fıkrası basılmış eserlere el koymaya ilişkin iken, üçüncü fıkrası ise basılmış eserlerin dağıtılması ve satılmasının yasaklanmasını konu etmektedir. Hükmün konusunu oluşturan basılmış eser, kanunun 2. maddesinde, *"yayımlanmak üzere her türlü basım araçları ile basılan veya diğer araçlarla çoğaltılan yazı, resim ve benzeri eserler ile haber ajansı yayınları"* şeklinde tanımlanmaktadır. El koyma, halihazırda kamuya sunulmuş, yani yayımlanmış eserlerin soruşturma makamlarının uhdesine alınması anlamına gelirken, dağıtma ve satış yasağı ise bir eserin kamuya sunulmasının önlenmesidir⁴. Her ikisi de ifade özgürlüğüne bir müdahale niteliğinde olsa bile, ikincisinin klasik anlamda bir el koyma tedbiri olmadığı açıktır⁵. Bu nedenle el koymaya ilişkin

¹ Her ne kadar CMK ve BK'da bu koruma tedbirinin adı *"elkoyma"* şeklinde ifade edilse de, bu çalışmada Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te karşılık bulan haliyle *"el koyma"* yazımı tercih edilecektir. Nitekim Anayasa'nın 20. ve 21. maddelerinde de *"el koyma"*dan söz edilmektedir. Bkz. <https://sozluk.gov.tr/>, ET: 22.12.2025.

² KMK'nın 9/1. maddesi: *"Kaçak eşya, her türlü silâh, mühimmat, patlayıcı ve uyuşturucu maddelerin bulunduğundan şüphe edilen her türlü kap, ambalaj veya taşımaya yarayan diğer araçlar ile kişilerin üzerlerinde yapılacak arama ve elkoymalar, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca yerine getirilir."*

³ FSEK'in 75/3(1) maddesi: *"Şikâyet üzerine Cumhuriyet savcısı suç konusu eşya ile ilgili olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre elkoyma koruma tedbirinin alınmasına ilişkin gerekli işlemleri yapar."*

⁴ Krşl. Sulhi Dönmezer ve Köksal Bayraktar, *Basın Hukuku*, 6. bs (Beta Yayınevi, 2016), 287 dn. 134.

⁵ Mülga 5680 sayılı BK'da ise dağıtımın önlenmesi ve toplatma, tek bir hükümde toplanmıştı. İlgili Ek madde 1: *"Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğinin, kamu düzeninin ve genel ahlâkın korunması, suç işlenmesinin önlenmesi ile Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun ve Anayasanın 174 üncü maddesi kapsamında yer alan inkılâp kanunları aleyhine işlenen suçlar için, tedbir yoluyla soruşturma safhasında Cumhuriyet savcılığının talebi üzerine sulh ceza hakimince, kovuşturma safhasında görevli mahkemece her türlü basılmış eserin dağıtımının önlenmesine veya toplatılmasına karar verilebilir. Gecikmesinde sakınca bulunan"*

genel hüküm olan CMK'nın 123 vd. maddeleri ile BK arasındaki ilişki, BK'nın 25. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları arasında toplanmaktadır. Çalışmada da öncelikle bu iki fıkra ile CMK arasındaki ilişki incelenerek, basılmış eserler söz konusu olduğunda el koyma tedbirinin hangi hükümler çerçevesinde gerçekleştirileceği açıklanacaktır. Ardından, Anayasa'nın basın hürriyetini düzenleyen 28. maddesi çerçevesinde BK'nın 25. maddesinin incelenmesine geçilecektir.

İncelemede, farklı hukuki nitelikleri bulunması nedeniyle, BK'nın el koymaya ilişkin ilk iki fıkrası ile dağıtım ve satış yasağına ilişkin üçüncü fıkrası ayrı üst başlıklarda ele alınacaktır. Birinci üst başlıkta öncelikle Anayasa'da ifadesini bulan toplatma ve zapt ile BK ve CMK'da sözü edilen el koyma terimleri arasındaki ilişki açıklanacaktır. Daha sonra gecikmesinde sakınca bulunan bir hal koşulu aramaksızın doğrudan Cumhuriyet savcısına el koyma yetkisi veren birinci fıkra bağlamında, hükmün Anayasa'ya uygunluğu tartışma konusu yapılacaktır. Bir basılmış eserin tamamına el konulmasına imkan tanıyan ikinci fıkranın, ifade özgürlüğü karşısında nasıl uygulanması gerektiği Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve Anayasa Mahkemesi (AYM) kararları çerçevesinde tartışılacaktır. Ayrıca büyük ölçüde 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na atıf yapan suç kataloğunun belirlilik ilkesi bakımından neden olabileceği endişeler ele alınacaktır. Nihayet, dağıtım ve satış yasağını düzenleyen üçüncü fıkranın incelenmesine geçilecektir.

I. CMK 123 VD. MADDELERİ İLE BK'NIN 25. MADDESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

CMK'nın 123. maddesinde, ispat aracı olarak yararlı görülen ya da eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan malvarlığı değerlerinin muhafaza altına alınacağı, yanında bulunduran kişinin rızasıyla teslim etmediği bu tür eşyaya ise el konulabileceği belirtilmektedir. Taşınmazlara, hak ve alacaklara el koymaya ilişkin CMK'nın 128. maddesi gibi birkaç istisna dışında, CMK'nın 123 ila 134. maddeleri kural olarak her türlü eşya ve kazanca el koymayı hüküm altına almaktadır. Ancak basılmış eserleri konu eden BK'nın 25. maddesi gibi özel düzenlemeler söz konusu olduğunda, CMK hükümlerinin mi yoksa özel düzenlemelerin mi uygulanma kabiliyetini haiz olduğu belirlenmelidir.

İlk olarak, yalnızca basılmış eserleri konu etmesi dolayısıyla BK'nın 25. maddesinin, CMK'nın 123 vd. maddelerine göre özel hüküm niteliğinde olduğu açıktır. Dolayısıyla özel kanun - genel kanun ilişkisi çerçevesinde, basılmış eserler söz konusu olduğunda BK'nın öncelikli olarak uygulanması gerektiği söylenebilir. Diğer taraftan 5187 sayılı BK, 9.6.2004 tarihinde kabul edilmiş, 31. maddesi uyarınca da resmi gazetede yayımlandığı 26.6.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 5271 sayılı CMK ise 4.12.2004 tarihinde kabul edilmiş ancak derhal

hallerde bu eserlerin dağıtımının önlenmesine veya toplatılmasına, doğrudan doğruya Cumhuriyet savcılığınca yazılı olarak karar verilebilir. Bu halde Cumhuriyet savcısı kararını en geç yirmi dört saat içinde yetkili sulh ceza hâkiminin onayına sunar. Sulh ceza hâkimi kırksekiz saat içinde kararını açıklar; aksi halde Cumhuriyet savcılığının kararı kendiliğinden hükümsüz sayılır."

değil, 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un (CMK Yürürlük Kanunu) 19. maddesi uyarınca birkaç maddesi dışında 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁶. Buna göre, CMK BK'ya göre sonraki kanun niteliğindedir. O halde, iki kanun kıyaslandığında, BK'nın önceki özel kanun, buna karşın CMK'nın ise sonraki genel kanun olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu noktada CMK'nın BK'nın 25. maddesini yürürlükten kaldırıp kaldırmadığı, yani bir zımni ilga durumunun söz konusu olup olmadığı açıklanmalıdır.

Öğretideki hakim görüşe göre, genel kanunun yeni tarihli olması, özel olan önceki tarihli düzenlemenin her ihtimalde yürürlükten kalkacağı anlamına gelmemektedir⁷. Bu halde, kanun koyucunun iradesi araştırılmalı ve özel hükmün genel hükme üstünlüğü ilkesi gözden kaçırılmamalıdır⁸. Genel kanunun, özel kanunun konusunu oluşturan kurumları genel olarak düzenleyip ayrıntılarını düzenlemesini özel kanuna bırakmak istediği anlaşılabilirse, özel kanunun yürürlüğünün devam ettiği kabul edilmelidir⁹.

Nitekim, CMK'nın el koymaya ilişkin 123 vd. maddelerinin, BK'nın basılmış eserlere el koymaya ilişkin 25. maddesinin ilk iki fıkrasında yer alan konuları doğrudan düzenlediği söylenemez. Zira gerek CMK'dan eski tarihli gerekse de yeni tarihli kanunlarda özel el koyma düzenlemelerine sıklıkla rastlanmaktadır. Gerçekten, 1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun'un 20/1. maddesinde veya 1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 142 ila 147. maddelerinde yer verilen özel arama ve el koyma hükümlerinin uygulanmasına devam edilmektedir. Yine, 2007 tarihli ve 5607 sayılı KMK'nın 9/2. maddesi gibi, genel CMK sistematüğinden ayrılan özel el koyma düzenlemeleri de mevzuatımıza eklenmeyi sürdürmektedir. Bu nedenle CMK'nın tüm el koyma tedbirlerini tek bir çatı altında topladığı yorumu isabetli olmayacaktır. Daha ziyade, özel kanunlarda ele alınan el koyma halleri dışındaki durumlarda CMK hükümlerine müracaat edilmesi gerektiği sonucuna varılmalıdır. Ayrıca, CMK Yürürlük Kanunu'nun 18. maddesinin¹⁰, 1412 sayılı CMK da

⁶ Metinde, yorum farklılığının sonucu değiştirmeyeceğini göstermek adına her iki kanunun yürürlük tarihleri de verilmiştir ancak hangi kanunun, sonraki kanun (lex posterior) olduğunun belirlenmesinde yayın veya yürürlük tarihinin değil, kabul tarihinin esas alındığı belirtilmelidir. Kemal Gözler, *Hukuka Giriş*, 22. bs (Ekin Yayınevi, 2025), 387-88.

⁷ Gözler, *Hukuka Giriş*, 395; Necip Bilge, *Hukuk Başlangıcı* (Ankara, 2000), 192; Şeref Gözübüyük, *Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları*, 10. bs (Turhan Yayınevi, 2023), 67; Yaşar Karayalçın ve Aynur Yongalık, *Hukukta Öğretim Kaynakları Metod-Problem Çözme*, 7. bs (Ankara, 2008), 67.

⁸ Ender Ethem Atay, *Hukuk Başlangıcı* (Gazi Yayınevi, 2017), 219.

⁹ Hamide Zafer, *Ceza Hukuku Genel Hükümler m.1-75*, 8. bs (Beta Yayınevi, 2021), 120 dn. 18.

¹⁰ CMK Yürürlük Kanunu'nun 18/1. maddesi: "1 Haziran 2005 tarihi itibarıyla; 7 a) 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, b) 8.6.1936 tarihli ve 3005 sayılı Meşhud Suçların Muhakeme Usulü Kanunu, c) 7.5.1964 tarihli ve 466 sayılı Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkında Kanun, d) 30.7.1999 tarihli ve 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, Bütün ek ve değişiklikleriyle birlikte yürürlükten kaldırılmıştır."

dahil olmak üzere, koruma tedbirlerine ilişkin belirli özel kanunları yürürlükte kaldırmakla birlikte, BK'nın 25. maddesine ve diğer özel el koyma hükümlerine dair herhangi bir hüküm içermemesi bu yaklaşımı desteklemektedir. Öğretide de açık bir tartışma yapılmamakla birlikte, basılmış eserler söz konusu olduğunda BK'nın 25. maddesinin dikkate alındığı görülmektedir¹¹.

Sonuç olarak, basılmış eserlere ilişkin el koyma tedbirinin kural olarak BK'nın 25. maddesinin birinci ve ikinci fıkrası kapsamında yerine getirilmesi gerekmektedir¹². Ancak bu sonuç, söz konusu maddenin yürürlükten kaldırılması veya Anayasa'ya aykırılığının ortaya çıkması durumlarında dahi, basılmış eserler hakkında CMK'nın el koymaya ilişkin hükümlerinin uygulanamayacağı şeklinde anlaşılmamalıdır. Son duruma aşağıda BK'nın 25/1. maddesi incelenirken, detaylı olarak temas edilecektir. Ayrıca, manevi, mali veya bağlantılı haklara tecavüz söz konusu olduğunda, basılmış eserlere FSEK'in 75/3. maddesinin atfı dolayısıyla yine CMK'nın 123 vd. maddeleri çerçevesinde el konulabileceği belirtilmelidir.

II. BK'DA EL KOYMA

BK'nın 25. maddesinin ilk iki fıkrasında basılmış eserlerin el konulması düzenlenmektedir. Birinci fıkra da ispat aracı olarak her türlü basılmış eserin üç adedine el konulabileceği belirtilirken, ikinci fıkra da ise basılmış eserlerin tamamına el konulabileceği ifade edilmektedir. El koymanın temel olarak delil elde etme ve müsadere kararının infazını mümkün kılma şeklinde iki amacı olduğu kabul edilirse¹³, birinci fıkra da ilk amaca yönelik bir el koymadan, ikinci fıkra da ise ikinci amaca yönelik bir el koymadan söz edilmesi gerekmektedir¹⁴. Nitekim, birinci fıkra da açıkça “*sübut vasıtası olarak*” ibaresi kullanılmak suretiyle bu hususa işaret edilmiştir.

El koyma, hiç şüphesiz kişilerin temel hak ve özgürlüklerine yönelik bir müdahale niteliğindedir¹⁵. Bu sebeple, kanun hükmü incelenmeden önce el koymaya ilişkin anayasal çerçeve belirlenmelidir.

¹¹ Kayıhan İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 15. bs (Beta Yayınevi, 2023), 125 vd; Ersan Şen ve Hüsnü Sefa Eryıldız, *Elkoyma* (Seçkin Yayınevi, 2017), 114 vd.

¹² İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 131.

¹³ Hüsnü Aldemir, *Adli - Önleme Arama ve Elkoyma* (Adalet Yayınevi, 2012), 260.

¹⁴ Cumhuriyet Şahin ve Neslihan Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 16. bs (Seçkin Yayınevi, 2025), 354; Şen ve Eryıldız, *Elkoyma*, 114; Murat Volkan Dülger ve Şaban Cankat Taşkın, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 2. bs (Seçkin Yayınevi, 2024), 459-60.

¹⁵ Bir gazeteyle el konulmasının tereddüde yer bırakmayacak şekilde ifade özgürlüğüne bir müdahale oluşturduğu yönünde bkz. AYM Kararı, Ali Gürbüz ve Hasan Bayar, Başvuru No: 2013/568, 24.6.2015, §46. El koyma tedbirinin, mülkiyet ve özel hayata saygı haklarının yanı sıra, duruma göre basın özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğü ve haberleşme özgürlüğü gibi birçok temel hak ve özgürlüğe müdahale teşkil ettiği yönünde ayrıca bkz. Şen ve Eryıldız, *Elkoyma*, 18.

A. BASILMIŞ ESERLERE EL KOYMAYA İLİŞKİN ANAYASAL DÜZENLEMELER

Anayasa’da el koymaya ilişkin ilk ve en genel düzenleme, “*özel hayatın gizliliği*” başlıklı 20/2. maddesinde¹⁶ yer almaktadır. Düzenlemede el koyma tedbirinin, belirli sebeplerle ve kural olarak hakim kararıyla uygulanabileceği belirtilmektedir. Ancak el konulan şey, bir basılmış eser olduğunda, diğer hak ve özgürlüklerin yanı sıra, ifade özgürlüğüne ve basın özgürlüğüne yönelik bir müdahaleden de söz etmek gerekmektedir. Gerçekten basın özgürlüğünü düzenleyen 28. maddede el koymaya ilişkin birden fazla hüküm bulunmaktadır. Burada özellikle yedinci ve sekizinci fıkra üzerinde durulmalıdır.

Anayasa’nın 28/7. maddesinde¹⁷, süreli ve süresiz yayınların kanunda gösterilen belirli suçlar dolayısıyla yürütülen soruşturma veya kovuşturma kapsamında hakim kararıyla toplatılabileceği düzenlenmektedir. Ayrıca, bu yayınların fıkarda sayılan amaçlar bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde sonradan hakim onayı alınması koşuluyla yetkili merciin emriyle de toplatılabileceği belirtilmektedir.

Anayasa’nın 28/8. maddesinde¹⁸ ise süreli ve süresiz yayınların herhangi bir suç dolayısıyla yürütülen soruşturma veya kovuşturma sebebiyle zapt ve müsadereesinde genel hükümlerin uygulanacağı düzenlenmektedir.

Bu iki fıkarda, “*toplatma*”, “*zapt*” ve “*müsadere*” şeklinde üç müdahaleden söz edilmektedir. Ancak bir yaptırım olan müsadere, bu çalışmanın konusu dışında kalmaktadır. O halde toplatma ve zapt terimlerinin açıklanması ve el koyma ile aralarındaki ilişkinin ortaya konulması gerekmektedir.

1. Zapt, Toplatma ve El Koyma Terimleri

Sözlük anlamı itibarıyla “*zor kullanarak ele geçirme*” anlamında gelen zapt¹⁹, 1412 sayılı CMK’nın 86 vd. maddelerinde, 5271 sayılı CMK’nın 123 vd. maddelerine kısmen benzer bir şekilde düzenlenmektedir. 1412 sayılı Kanun’un

¹⁶ Anayasa’nın 20/2. maddesi: “*Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar.*”

¹⁷ Anayasa’nın 28/7. maddesi: “*Süreli veya süresiz yayınlar, kanunun gösterdiği suçların soruşturma veya kovuşturmasına geçilmiş olması hallerinde hâkim kararıyla; Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğinin, kamu düzeninin, genel ahlâkın korunması ve suçların önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle toplatılabilir. Toplatma kararı veren yetkili merci, bu kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili hâkime bildirir; hâkim bu kararı en geç kırksekiz saat içinde onaylamazsa, toplatma kararı hükümsüz sayılır.*”

¹⁸ Anayasa’nın 28/8. maddesi: “*Süreli veya süresiz yayınların suç soruşturma veya kovuşturması sebebiyle zapt ve müsadereesinde genel hükümler uygulanır.*”

¹⁹ Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>.

86. maddesi, tahkikat için sübut vasıtalarından olmak üzere faydalı görülen yahut müsadereye tabi olan eşyanın, yanında bulunan şahıs tarafından rıza ile teslim edilmediği durumlarda zapt olunabileceğini düzenlemektedir. Buna göre, zapt ve el koyma aynı fonksiyonu icra etmektedir. Gerçekten, taslak gerekçesinde yer alan “*elkoyma terimi Tasarıda zapt yerine kullanılmakta ve rıza bulunmayan hâllerde zorla şeyi alma yetkisini ifade etmektedir*” şeklindeki ifadede²⁰, bugün CMK'da ve BK'da yer alan el koymanın, zapt teriminin sadeleştirilmesinden ibaret olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Toplatma ibaresine ise 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 42. maddesi²¹ dışında pek fazla rastlanmamaktadır. Yalnız, Anayasa'nın 28. maddesinin gerekçesinde, toplatma tedbirinin bir anlamda yayın organının zaptı niteliğinde olduğu belirtilmektedir²². Bu çerçevede toplatmanın bir el koyma işlemi olduğu kabul edilmelidir. Ancak hukuki niteliği aynı olsa bile, toplatmanın el koyma ile tamamen aynı anlama gelip gelmediğinin belirlenmesi gerekmektedir. Sözlükte toplatma, “*toplatmak işi*”; toplatmak ise “*toplama işini yaptırmak*” şeklinde tanımlanmaktadır. Yine sözlükten devam edildiğinde, toplama kelimesinin “*toplama işi*”; toplanmanın ise “*bir araya getirmek; cemetmek*” olarak tanımlandığı görülmektedir²³. Günlük dildeki kullanım da dikkate alınarak, toplatmanın birden fazla şeyin tamamının bir araya getirilmesi anlamını taşıdığı ve bu yönüyle el koymanın yalnızca belirli bir kısma tekabül ettiği söylenebilir. Basılmış eserler söz konusu olduğunda ise toplatma, içeriği suç şüphesi taşıyan basılmış eserlerin, kamuya sunulmuş *tüm nüshalarının* hakim kararıyla bulundukları yerden alınarak kamu idaresinin eline geçirilmesi işlemidir²⁴. Buna göre, her toplatma hukuken bir el koymadır; ancak her el koyma bir toplatma değildir. Diğer bir deyişle, toplatma, nitelikli ve kapsamlı bir el koyma türüdür. Bu bakımdan toplatma da el koyma gibi koruma tedbirlerinin ortak özelliklerini (kanunla düzenlenme, geçici

²⁰ Mevzuat TBMM, Erişim: <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/Kanun/KanunDetay?YasamaKanunId=f72877bd-9f98-037b-e050-007f01005610&kanunNumarasi=5271#step-2>, ET: 25.12.2025.

²¹ Kabahatler Kanunu 42/2. maddesi: “...*Bu afiş ve ilânlar izin verilen gerçek veya tüzel kişi tarafından bu sürenin dolmasını müteakip derhal toplatılır. Toplatma yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi halinde birinci fıkra hükmüne göre idari para cezası verilir.*”

²² Anayasa Mahkemesi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Gerekçeli), 181 Erişim: https://www.ana-yasa.gov.tr/media/7465/gerekceli_anayasa_2021.pdf, ET: 26.12.2025.

²³ Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>.

²⁴ “Toplatma basılmış eserlerin bütün nüshalarına elkoyma demektir.” Bkz. Öztekin Tosun, *Türk Suç Muhakemesi Hukuku - Genel Kısım* (Sulhi Garan Matbaası Varisleri Koll. Şti., 1971), 584; “Basılmış eserin bütün nüshalarına el konulması anlamındaki «toplatmaya»” bkz. Çetin Özek, “Basılmış Eserlerin Toplatılması”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, sy 1-4 (1969): 630. Krşl. Şen ve Eryıldız, *Elkoyma*, 115; Bahri Öztürk vd., *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri*, 5. bs (Seçkin Yayınevi, 2022), 178; Bahri Öztürk vd., *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, 18. bs (Seçkin Yayınevi, 2024), 520 dn. 249; Şahin ve Göktürk, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 354; Muhammed Sıddık Seyyidoğlu, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Arama ve Elkoyma”, *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi* 4, sy 1 (2021): 21; Yener Ünver ve Hakan Hakeri, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 22. bs, II (Adalet Yayınevi, 2024), 1178.

olma ve araç olma) ihtiva etmektedir²⁵. Nitekim, Anayasa'nın 28. maddesinde basılmış eserlere el koyma için genel hükümlere atıf yapmakla yetinilirken, toplatma için ayrıca ve aşağıda ayrıntılı olarak inceleneceği üzere, daha sıkı koşulların belirlenmesinin gerekçesini de burada aramak gerekmektedir.

Bu bağlamda, öncelikle genel hükümlere yapılan atfın mahiyeti, ardından özel olarak toplatmaya ilişkin anayasal çerçeve ortaya konulmalıdır.

2. Genel Olarak El Koymaya İlişkin Anayasal Çerçeve

Anayasa'nın 20/8. maddesinin bir suç şüphesi nedeniyle süreli veya süresiz yayınlara el konulmasına ilişkin genel hükümlere yaptığı atıf, madde gerekçesinde “*Ceza ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunlarımızın genel hükümlerinin uygulanacağı*” şeklinde açıklanmaktadır. Ancak normlar hiyerarşisinde kanun düzeyine inmeden önce, Anayasa'nın 20/2. maddesindeki genel çerçevenin ortaya konulması gerekmektedir.

Anayasa'nın 20/2. maddesine göre, bir eşyaya, belirli sebeplerle ve hakim kararıyla veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde sonradan hakim onayı alınması koşuluyla yetkili merciin yazılı emriyle el konulabilir. BK'nın 3. maddesinde ise Anayasa'da gösterilenlerin yanı sıra, “*devlet sırlarının açıklanmasının önlenmesi*” ve “*yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması*” kapsamında da basın özgürlüğünün kullanılmasının sınırlanabileceği belirtilmiştir²⁶. Ancak Anayasa'nın 20/2. maddesinde yazılı sebeplerden biri olmadıkça, yalnızca bu iki mülahazayla basın özgürlüğünün, başka tedbirlerle mümkün olsa bile, el koyma tedbiri aracılığıyla sınırlanması mümkün değildir.

Bir soruşturma kapsamında gerek delil elde etmek gerekse de muhtemel bir müsadereyi güvence altına almak için bir eşyaya el konulmasında ise kural olarak Anayasa'nın 20/2. maddesinde sayılı sebeplerden birinin bulunduğu kabul edilebilir²⁷. Ancak gecikmesinde sakınca bulunan haller hariç, hakim kararı olmadıkça tatbik edilen her türlü el koyma tedbiri Anayasa'ya aykırı olacaktır. Bu sonuç, hiç şüphesiz el koymanın konusunun basılmış eserler olduğu durumlarda da geçerlidir.

²⁵ Tosun, *Türk Suç Muhakemesi Hukuku - Genel Kısım*, 585.

²⁶ Bu noktada belirtilmelidir ki BK'nın 3. maddesinde, basın özgürlüğü yönünden geçerli olan sınırlama sebepleri sayılmaktadır. Bu maddenin basın özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin kanuni dayanağı olarak yorumlanması mümkün değildir. Nitekim, AYM de BK'nın 3. maddesinin devam eden bir ceza soruşturmasına ilişkin önleyici bir tedbir olarak yayım yasağı uygulanmasıyla ilgili olarak hiçbir düzenleme ihtiva etmediğini ve yayım yasağı konulması yönünden “öngörülebilirlik” ve “belirlilik” ölçütlerini sağlamadığı değerlendirmiştir. Bkz. AYM Kararı, *Yeni Gün Haber Ajansı Basım ve Yayıncılık A.Ş. ve Diğerleri*, Başvuru No: 2014/4430, 25.9.2019, §46; AYM Kararı, *Halk Radyo ve Televizyon Yayıncılık A.Ş.*, Başvuru No: 2014/19270, 11.7.2019, §44.

²⁷ AYM, terör propagandası içerdiği gerekçesiyle bir kitaba el konulmasının, “*milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması*” kapsamında bulunduğunu kabul etmektedir. Bkz.: AYM Kararı, *Abdullah Öcalan*, Başvuru No: 2013/409, 25.6.2014, §88. Toplatma ve elkoyma kararı verilmesinin kamu düzeninin korunmasına yönelik olduğu yönünde bkz. AYM Kararı, *Halkevleri Derneği*, Başvuru No: 2015/9174, 7.3.2019, §33.

3. Toplatmaya İlişkin Anayasal Çerçeve

Anayasa'nın 28/7. maddesine göre, bir basılmış eserin toplatılması, yani kamuya sunulmuş tüm nüshalarına el konulması esasen iki halde mümkündür. Birincisi, kanunun gösterdiği suçların soruşturma veya kovuşturmasına geçilmiş olması hali iken; ikincisi ise Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, millî güvenliğinin, kamu düzeninin, genel ahlâkın korunması ve suçların önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunan haldir.

Birinci hal bakımından toplatma, kanunun gösterdiği suçlarla sınırlı tutulmuştur. Sözü edilen suçlar, BK'nın 25/2. maddesinde gösterilmektedir. Toplatmanın tüm suçlar kapsamında uygulanmasına imkan tanınmaması, Anayasa koyucunun basın özgürlüğüne verdiği önemi göstermektedir. Ayrıca, bu hal bakımından hakim kararının varlığı aranmış, başka bir mercie toplatma emri verme yetkisi tanınmamıştır.

İkinci hal bakımından ise toplatma tedbirinin uygulanması için bir suç şüphesi üzerine soruşturmaya başlanmasına gerek bulunmamaktadır²⁸. Fıkra da sayılan beş sebepten biri bakımından gecikmesinde sakınca bulunması halinde, yetkili merci toplatma emrini verebilecektir. Ancak bu emrin, 24 saat içinde hakime bildirilmesi ve hakim de bu emri 48 saat içinde onaylaması gerekmektedir. Aksi halde, toplatma emri hükümsüz sayılacaktır. Böylece, madde gerekçesinde de belirtildiği üzere, olağanüstü bir tedbir niteliği gösteren bu yetki, yine yargı organının denetimi altında tutulmaktadır. Öte yandan, Anayasa'nın 20/2. maddesinin aksine, burada “*genel sağlığın korunması*” ve “*başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması*” sebebinden söz edilmemektedir. Dolayısıyla toplum sağlığını tehlikeye sokan veya bir kişinin hak ve özgürlüğünü ihlal eden ifadelere yer veren bir basılmış eser hakkında, gecikmesinde sakınca bulunan hal bulunsu dahi, BK'nın 25/2'de yazılı bir suçtan soruşturmaya başlanmadıkça ve hakim kararı olmadıkça toplatma tedbiri uygulanamayacaktır.

B. DELİL VASITASI OLARAK EL KOYMA

BK'nın 25/1. maddesine göre, soruşturma için ispat aracı olarak her türlü basılmış eserin en fazla üç adedine Cumhuriyet savcısı, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kolluk el koyabilir. Hükümde basılmış esere açıkça delil olarak el konulmasından söz edildiğinden, el konulacak eser adedi üç ile sınırlanmıştır. Zira suç tespitinin yapılabilmesi için birbirinin aynısı olan tüm nüshalara el konulmasına gerek bulunmamaktadır. Burada ölçülülük ilkesine ve özel olarak gereklilik ölçütüne uygun bir düzenleme yapılmıştır²⁹. Esasen tek bir nüsha dahi

²⁸ Madde gerekçesinde bu husus şu şekilde ifade edilmiştir: “*Bununla beraber adli kovuşturmanın henüz başlamadığı ve gecikmesinde de sakınca bulunan hallerde kanunun yetkili kıldığı başka bir merci toplatma kararı verebilecektir.*” Bkz. AYM, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Gerekçeli), 181.

²⁹ Sınırlamanın orantılılık ilkesi gözetilerek getirildiği yönünde bkz. Şen ve Eryıldız, *Elkoyma*, 115.

bu tespitin yapılması bakımından yeterli olabilir. Ancak baskı hatalarının neden olabileceği yanlış tespitlerin önüne geçilmesi için üç adede kadar el koyma yetkisi tanınmıştır. Bununla birlikte sadece bir nüshadan suç tespitinin yapılabilirdiği durumlarda, iki veya üç nüshaya el konulması ölçülülük ilkesini ihlal edecektir.

Fıkradaki “*Cumhuriyet savcısı... el koyabilir*” şeklindeki ifadede, Cumhuriyet savcısının bizzat el koyma işlemini tatbik eden süje olduğu anlamı çıkarılmamalı, yalnızca emir veren süje olduğu anlaşılmalıdır. Ancak bu hüküm Anayasa’nın 28/2. maddesinin atfıyla, Anayasa’nın 20/2. maddesi göz önünde tutulmadan yorumlanamaz. Anayasa’nın 20/2. maddesi, yukarıda açıklandığı üzere, basılmış eserler de dahil olmak üzere, herhangi bir eşyaya el koyma yetkisinin hakime ait olduğunu belirtmektedir. Cumhuriyet savcısı yalnızca gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ve sonradan hakim onayı alınması koşuluyla yetkili mercii olarak bu yönde yazılı bir emir verebilir. BK’nın 25/1. maddesi ise hakimden hiç söz etmediği gibi, el koyma yetkisini herhangi bir gecikmesinde sakınca bulunan hal koşulu aramaksızın Cumhuriyet savcısına vermektedir. Buna göre, doğrudan Cumhuriyet savcısına ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise kolluğu el koyma yetkisi veren BK’nın 25/1. maddesi, Anayasa’nın 20/2. maddesine açıkça aykırıdır³⁰. Cumhuriyet savcısına yalnızca üç adede kadar el koyma yetkisi verilmiş olması, bu hukuka aykırılığı ortadan kaldırmamaktadır. Hükümün, somut norm denetimi yoluyla AYM’nin önüne götürülmesi ve böylece iptaline karar verilmesi gerekmektedir. En iyi çözüm ise BK’nın 25/1. maddesinin Anayasa’ya uygun bir kanuni değişikliğe tabi tutulması olacaktır³¹.

Bu süre zarfında ise bir hukuk devletinde olması gereken, açıkça Anayasa’ya aykırı olan BK’nın 25/1. maddesinin icra edilmemesi ve (gecikmesinde sakınca bulunan hal hariç) Cumhuriyet savcıları tarafından basılmış eserler hakkında el koyma kararı verilmemesidir³². Bu yaklaşım, herhangi bir boşluğa neden olmayacaktır. Zira özel hüküm olan BK’nın 25/1. maddesinin uygulanamaması dolaşısıyla genel hüküm olan CMK’nın 123 vd. maddelerinin tatbiki mümkün hale gelecektir. CMK’da el koymaya ilişkin yetki 127. maddede düzenlenmektedir. Buna göre, hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının, Cumhuriyet savcısına ulaşamadığı hallerde ise kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlileri, ispat aracı olarak basılmış eserlere el koyma işlemini gerçekleştirebilir.

³⁰ Aynı yönde bkz. İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 125; Şen ve Eryıldız, *Elkoyma*, 116.

³¹ Anayasa’ya aykırılıktan söz etmeksizin yalnızca söz konusu Cumhuriyet savcısı veya kolluk kararının CMK’nın 127/3. maddesi uyarınca hakim onayına sunulması gerektiğini belirten görüş için bkz. Dönmezer ve Bayraktar, *Basın Hukuku*, 288. Ancak salt sonradan alınmış hakim onayı, BK’nın 25/1. maddesini Anayasa’ya uygun bir hale getirmeyecektir.

³² BK’nın 25/1. maddesinin, CMK’nın 127. maddesi doğrultusunda değerlendirilmesi gerektiği yönünde bkz. İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 125-26 ve 131.

CMK'da bir adet sınırlaması olmasa dahi, yukarıda açıklandığı üzere, ölçülülük ilkesi nedeniyle prensip olarak yalnızca bir nüsha hakkında el koyma işlemi uygulanmalı, baskı hatasından kaynaklı bir farklılıktan şüphe ediliyorsa toplam üç nüshaya kadar el koyma hukuka uygun kabul edilmelidir. Ancak bir baskı hatasından değil, daha ziyade içeriği farklı olan basılardan söz ediliyorsa, ölçülülük her bir bası bakımından ayrıca değerlendirilmelidir. Bununla birlikte, BK'nın 10. maddesi³³ uyarınca, basımcının bastığı her türlü yayının iki nüshasını mahallin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim etme yükümlülüğü kapsamında elde olan nüshalar suçun tespiti için yeterliyse, ispat vasıtası olarak el koyma kararı verilmemesi gerekmektedir³⁴.

C. TAMAMINA EL KOYMA

BK'nın 25/2. maddesine göre belirli suçlardan soruşturma veya kovuşturmanın başlatılmış olması şartıyla basılmış eserlerin tamamına hâkim kararıyla el konulabilir. Tamamına el koyma, yukarıda açıklandığı gibi, esasen el koymanın nitelikli bir hali olan toplatmaya karşılık gelmektedir. Toplatmaya ilişkin Anayasa'nın 28/7. maddesinde iki ayrı halden söz edilmekte olup, BK'nın 25/2. maddesinin anayasal dayanağını noktalı virgüle kadar olan birinci hal oluşturmaktadır³⁵.

Kanun koyucu, BK'nın 25. maddesinin ikinci fıkrasında, birinci fıkranın aksine, Anayasa'ya uygun bir düzenleme yapmıştır. Öncelikle, Anayasa'nın 28/7(1). maddesine uygun olarak, toplatma yetkisi münhasıran hakime tanınmış ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde dahi, başka bir mercie toplatma emri verme yetkisi verilmemiştir. Buna göre, hangi suç dolayısıyla bir soruşturma yürütülüyor olursa olsun, Cumhuriyet savcısının veya kolluk amirinin yazılı veya sözlü emriyle bir basılmış eserin tamamına hâkim kararıyla el konulması mümkün değildir³⁶. Gecikmesinden sakınca bulunan bir halin varlığı da bu durumu değiştirmemektedir³⁷. Burada, bir basılmış eserin tüm nüshalarının kolluk kuvvetleri tarafından bulundukları yerden (ki bu bir kitapçı, bayi veya depo olabilir)

³³ BK'nın 10/1. maddesi: "*Basımcı, bastığı her türlü yayının imzalı iki nüshasını, dağıtım veya yayının yapıldığı gün, mahallin Cumhuriyet Başsavcılığına teslim etmekle yükümlüdür.*"

³⁴ Mülga 5680 sayılı BK'nın 12. maddesinde düzenlenen her basılmış eserden belirli bir miktarın mahalli savcılığa teslim edilmesi yükümlülüğü uyarınca, soruşturmaya yapmaya yeter nüshanın yetkili organların elinde zaten bulunduğu dikkat çekerek, delil elde etmek için ayrıca el koyma kararı vermeye gerek bulunmadığı yönündeki görüş için bkz. Nevzat Gürelli, *Basın Suçlarında Hususi Usul* (İstanbul, 1958), 26; Özek, "Basılmış Eserlerin Toplatılması", 625 ve 630. O dönem mülga BK'da el koymaya ilişkin herhangi bir hükmün bulunmadığı belirtilmelidir.

³⁵ Anayasa'nın 28/7. maddesinin ilgili kısmı şöyledir: "*Sürelili veya süresiz yayınlar, kanunun gösterdiği suçların soruşturma veya kovuşturmasına geçilmiş olması hallerinde hâkim kararıyla ... toplatılabilir.*"

³⁶ Ersan Şen, *Yorumluyorum - XI* (Seçkin Yayınevi, 2016), 197-98.

³⁷ Yalnızca, CMK'nın 123 vd. maddeleri (Anayasa'ya aykırı olan BK'nın 25/1. maddesi değil) uyarınca, ilgili basılmış eserin bir nüshasına el konulması mümkündür.

alınmasının, basın özgürlüğü üzerinden oluşturacağı ağır müdahale göz önünde tutulmuştur³⁸. Öte yandan kanunda açıkça belirtilmemekle birlikte, tamamına el koyma kararının soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının talebiyle sulh ceza hakiminin kararıyla; kovuşturma evresinde ise re'sen mahkemece verilebileceği belirtilmelidir.

Tamamına el koyma, Anayasa'da belirtildiği üzere, ikinci bir koşul olarak kanunda gösterilen suçlarla sınırlı tutulmuştur. BK'nın 25/2. maddesinde açıkça sayılan suçlar dışında, herhangi bir suç dolayısıyla bir basılmış eserin toplatılması mümkün değildir³⁹. “Katalog suçlar” dört grupta toplanabilmektedir: 1) 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda öngörülen suçlar, 2) Anayasa'nın 174. maddesinde yer alan inkılap kanunlarında öngörülen suçlar, 3) 765 sayılı TCK'daki belirli suçlar ve 4) 3717 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun (TMK) 7/2. maddesinde yer alan terör propagandası suçu.

5816 sayılı Kanun'da, nitelikli halleriyle birlikte, Atatürk'ün hatırasına alenen hakaret suçu ve mala zarar verme suçunun özel bir görünümü yer almaktadır. Ancak bir basılmış eserle işlenebilecek suçun, eşyanın tabiatı gereği daha ziyade ilki olduğu söylenmelidir.

Anayasa'nın 174. maddesinde inkılap kanunları sekiz bent halinde sayılmıştır⁴⁰. Ancak bu kanunlara muhalefeti yaptırıma bağlayan TCK'nın “*Şapka ve Türk Harfleri*” başlıklı 222. maddesi 2014 yılında, “*Kanuna Aykırı Eğitim Kurumu*” başlıklı 263. maddesi ise 2013 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca, TCK'nın “*Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören*” başlıklı 230. maddesinin 5 ve 6. fıkraları ise AYM'nin 27.5.2015 tarihli ve E. 2014/36, K. 2015/51 sayılı kararı ile iptal edilmiştir⁴¹.

Üçüncü grubu oluşturan mülga kanuna yapılan atıfların anlamı ortaya konmalıdır. 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkın-

³⁸ Tosun, *Türk Suç Muhakemesi Hukuku - Genel Kısım*, 584.

³⁹ 1961 Anayasası'nda yer alan benzer bir hüküm doğrultusunda, o dönem öğretideki hakim görüş de kanunda açıkça gösterilen müstehcen yayınlar dışında diğer suçlarda toplatma yoluna gidilemeyeceği yönündeydi. İçel ve Yargıtay uygulaması ise aksi görüşteydi. Bkz. Kayıhan İçel, “Basılmış Eserlerin Toplatılması”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi* 1, sy 2 (1979): 117 vd.; Ayrıca bkz. Tosun, *Türk Suç Muhakemesi Hukuku - Genel Kısım*, 587-88 dn. 2.

⁴⁰ Anayasa'nın 174. maddesinde gösterilen inkılap kanunları şöyledir: “1. 3 Mart 1340 tarihli ve 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu; 2. 25 Teşrinisâni 1341 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanun; 3. 30 Teşrinisâni 1341 tarihli ve 677 sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar ile Bir Takım Unvanların Men ve İlğasına Dair Kanun; 4. 17 Şubat 1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisiyle kabul edilen, evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına dair medenî nikâh esası ile aynı kanunun 110 uncu maddesi hükmü; 5. 20 Mayıs 1928 tarihli ve 1288 sayılı Beynelmilel Erkamın Kabulü Hakkında Kanun; 6. 1 Teşrinisâni 1928 tarihli ve 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun; 7. 26 Teşrinisâni 1934 tarihli ve 2590 sayılı Efendi, Bey, Paşa Gibi Lâkap ve Unvanların Kaldırıldığına Dair Kanun; 8. 3 Kânunuevvel 1934 tarihli ve 2596 sayılı Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun.”

⁴¹ Ayrıca bkz. Şen, *Yorumluyorum - XI*, 196.

da Kanun'un 4. maddesi uyarınca, 765 sayılı TCK'ya yapılan yollamalar, 5237 sayılı TCK'da bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelere yapılmış sayılmaktadır. BK'nın 25/2. maddesindeki sıralama takip edilirse⁴², katalog suçların 5237 sayılı Kanun'daki isim ve maddeleri şöyle sıralanabilir: TCK'nın "Anayasayı ihlal" (m. 309/1) ve "yasama organına karşı suç" (m. 311/1) maddelerinde yer alan suçları işlemeye yardım etme⁴³, "askerleri itaatsizliğe teşvik" (m. 319/1), "halkı askerlikten soğutma" (m. 318), "suç işlemeye tahrik" (m. 214/1), "halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama" (m. 216/1) ve "halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit" (m. 213/1) suçları. Ancak öğreti⁴⁴ ve uygulamada⁴⁵ kısmen farklı listelere rastlanmaktadır. Dahası, yeni kanun ihdas edilirken, suçların içeriği de birtakım değişikliklere uğradığı için herkesin mutabık kalacağı bir liste yapmak da mümkün görünmemektedir⁴⁶. Bu durumun kanunilik ilkesi kapsamında belirlilik ilkesi bakımından sorunlu olduğu söylenmelidir.

Listenin son grubunda TMK'nın 7. maddesinin 2. ve 5. fıkralarında öngörülen suç ibaresi yer almakla birlikte, 5. fıkradaki terör propagandası suçunun basın

⁴² "765 sayılı Türk Ceza Kanununun 146 ncı maddesinin ikinci fıkrasında, 153 üncü maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında, 155 inci maddesinde, 311 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, 312 nci maddesinin ikinci ve dördüncü fıkralarında, 312/a maddesinde... öngörülen suçlar"

⁴³ 765 sayılı TCK'nın 146/2. maddesine doğrudan karşılık gelecek bir hüküm, 5237 sayılı TCK'da bulunmamaktadır. Sözü edilen madde şöyledir: "65'inci maddede gösterilen şekil ve suretlerle gerek yalnızca gerek birkaç kişi ile birlikte kavli veya tahriri veya fiili fesat çıkararak veya meydan ve sokaklarda ve nâsın toplandığı mahallerde nutuk irat veyahut yafta talik ve neşriyat icra ederek bu cürümleri işlemeye teşvik edenler hakkında, yapılan fesat teşebbüs derecesinde kalsa dahi, ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezası hükmolunur." Burada teşvik edilmesi cezalandırılan suç, 5237 sayılı TCK'nın 309. ve 311. maddelerine denk düşmektedir. Bu teşvikin, 765 sayılı TCK'nın 65. maddesinde belirtilen şekil ve surette yapılması gerektiği ve anılan maddenin 5237 sayılı TCK'nın 39. maddesinde düzenlenen "yardım etme" kurumuna karşılık geldiği gözetilerek, metindeki ifade tercih edilmiştir. Benzer yönde bkz. Şen, *Yorumluyorum* - XI, 195.

⁴⁴ Krşl. İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı - Cilt 1 (Kanunlar)*, 36. bs (Seçkin Yayınevi, 2025), 597 vd; BK'daki sıralamayı takiben TCK'nın 309 ve 311, 319, 318, 214 ve 218, 215, 216, 217, 213. maddelerinden oluşan kısmen farklı bir liste için bkz. Ramazan Özkeper vd., *Sosyal Medya ve Basın Hukuku*, 2. bs (Seçkin Yayınevi, 2022), 559; BK'daki sıralamayı takip etmeksizin, TCK'nın 309, 311, 318, 319, 214-218. maddelerinden oluşan kısmen farklı bir liste için bkz. Şen ve Eryıldız, *Elkoyma*, 115; TCK'nın 213, 214-218, 309, 311/1, 318 ve 319. maddelerinden oluşan kısmen farklı bir liste için bkz. Dönmezer ve Bayraktar, *Basın Hukuku*, 289 dn. 136.

⁴⁵ Daha sonra bireysel başvuru yoluyla AYM'nin önüne gelen Adana 6. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 27.3.2015 tarihli bir toplantı ve elkoyma kararının gerekçesinde bu yönde bir listeye rastlanmaktadır: "5187 sayılı Yasanın el koyma, dağıtım ve satış yasağı başlıklı 25. maddesinde atıf yapılan 765 sayılı Kanun maddelerinin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunundaki karşılıkları sırasıyla şöyledir; 765 sayılı Kanununun 155. maddesinin karşılığı olan 5237 sayılı Yasanın halkı askerlikten soğutma başlıklı 318 sayılı maddesi, 146. maddesinin karşılığı yasama organına suç başlıklı 311. maddesi, 153. maddesinin karşılığı askerleri itaatsizliğe teşvik başlıklı 319. maddesi, 311. maddesinin karşılığı suç işlemeye tahrik başlıklı 214. maddesi, 312. maddesinin karşılığı suçu ve suçluyu övmeye başlıklı 215. maddesi ile 312/a maddesinin karşılığı halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit başlıklı 213. maddesi olduğu görülecektir." Bkz.: AYM, *Halkevleri Derneği*, §14.

⁴⁶ Söz gelimi, TCK'nın 213. maddesindeki halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit suçu, 765 sayılı Kanun'dan farklı olarak, vücut veya cinsel dokunulmazlık alenen tehdidi de cezalandırmaktadır.

araçlarıyla işlenmesine ilişkin nitelikli hal, 2006 yılında 5532 sayılı Kanun ile ceza miktarına ilişkin birtakım farklılıklarla birlikte 2. fıkraya eklenmiştir. Dolayısıyla artık yalnızca 7. maddesinin 2. fıkrasından söz edilmelidir. Ayrıca, suçun 2013 yılında 6459 sayılı Kanun ile önemli bir değişikliğe uğradığı da belirtilmelidir. Bu değişikliğe aşağıda tekrar temas edilecektir.

Nihayetinde, bu suçların hangi ölçütler çerçevesinde belirlendiği anlaşılmamaktadır. Öncelikle, bu konuda madde gerekçesinde herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Diğer yandan, katalog suçlar arasında yer alan TCK'daki birçok suç ve özellikle 2013 değişikliği sonrası terör propagandası suçu, kişileri cebir ve şiddete yöneltten bir nitelik arz etmektedir. Ancak TCK'nın 318. ve 319. maddeleri için doğrudan bu yönde bir sınıflandırma yapılamayacaktır. Nitekim, 5816 sayılı Kanun'da yer alan suçlar veya inkılap kanunlarına aykırılığı cezalandıran suçlar bakımından da doğrudan bir cebir veya şiddete yöneltme özelliğinden söz edilemeyecektir.

AIHM, el koyma tedbiri gibi ifade özgürlüğüne yönelik ağır bir müdahalenin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 10. maddesini ihlal edip etmediğini değerlendirirken, basılmış eserlerdeki ifadelerin şiddet kullanımına, silahlı direnişe veya başkaldırıya çağrı ya da nefret söylemi içerip içermediğini esas almaktadır⁴⁷. Bu değerlendirmede, kitap veya makalede kullanılan belirli kelime veya cümlelerin müstakil anlamından ziyade, bunların kullanıldığı bağlam dikkate alınmaktadır⁴⁸.

AYM de özellikle bir gazeteye el koyma gibi basın faaliyetlerinin sınırlandırılması söz konusu olduğunda, kamusal yetki kullanan makamların çok dar bir takdir aralığı olduğunu kabul etmektedir. Mahkeme, kamu otoritelerini veya toplumun bir kısmını rahatsız etse dahi, şiddeti teşvik etmeyen, terör eylemlerini haklı göstermeyen ve nefret duygusunun oluşmasını desteklemeyen düşüncelere sınırlama getirilemeyeceğini belirtmektedir⁴⁹. Bu çerçevede AYM, toplatma kararına konu basılmış eserin bütününe incelemekte ve kişileri şiddet kullanmaya, nefrete, intikam almaya veya silahlı direnişe tahrik ve teşvik ettiği yönünde bir sonuca ulaşmadığı takdirde, Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile basın özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermektedir⁵⁰.

⁴⁷ AIHM Kararı, *Kapmaz/Türkiye*, Başvuru No: 13716/12, 7.1.2020, §33.

⁴⁸ Söz gelimi, içeriğinde "*hesaplaşma zamanı geldi*" veya "*gerçek terörist Türkiye Cumhuriyeti'dir*" şeklinde ifadelerin yer aldığı bir eserin konu edildiği *Sürek/Türkiye (No. 4)* davasında, dergide ifade edilen görüşlerin şiddete teşvik olarak okunamayacağına karar verilmiştir. Bkz. AIHM Kararı, *Sürek/Türkiye (No. 4)*, Başvuru No: 24762/94, 8.7.1999, §58. Ayrıca bkz. AIHM Kararı, *Belek ve Velioğlu/Türkiye*, Başvuru No: 44227/04, 6.10.2015, §25.

⁴⁹ AYM, *Ali Gürbüz ve Hasan Bayar*, §68.

⁵⁰ AYM, *Abdullah Öcalan*, §108 ve 112.

Bu bakımdan 2013 yılında 6459 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle, terör propagandası suçunun kanuni unsurları arasına “[terör örgütünün] *cebiri, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde*” ibaresinin eklenmesi son derece isabetlidir. Bu değişiklik, içeriğinde şiddete başvurmayı cesaretlendirici ifadeler yer almayan ya da kişileri silahlı isyana teşvik edici nitelikte olmayan açıklamalar nedeniyle kişilerin TMK'nın 7/2. maddesi çerçevesinde cezalandırılmalarının önüne geçildiği gibi⁵¹, BK'nın 25/2. maddesi çerçevesinde ilgili basılmış eserlerin tamamına el konulmasının yolu da kapatılmıştır.

Bununla birlikte, katalog suçlar arasında “*halkı askerlikten soğutma*” gibi şiddeti teşvik etmekten uzak tehlike suçları varlığını sürdürmektedir. Bu suçların hukuki esasını tartışmak, bu çalışmanın konusu değildir. Ancak yukarıda açıklanan AİHM ve AYM içtihatları uyarınca, şiddet kullanımına çağrı veya nefret söylemi niteliğinde olmayan ifadeler dolayısıyla bir basılmış eserin tamamına el konulmasına imkan tanımak, ifade özgürlüğü ve özel olarak basın özgürlüğü ile uyumlu değildir.

Öte yandan gerek kanunun ihdası sırasında gözden kaçırılması gerekse kanunlara sonradan eklenmesi veya mevcut niteliğinin değiştirilmesi dolayısıyla, BK'nın 25/2. maddesinde gösterilmeyen bir suçun işlenmesi nedeniyle sözü edilen nitelikte bir somut tehlikenin ortaya çıkması mümkündür. Söz gelimi, katalog suçlar arasında yer almayan “*suçu ve suçluyu övme*” suçu, 2013 yılında 6459 sayılı Kanun'la TCK'nın 215. maddesine eklenen “*kamu düzeni açısından açık ve yakın tehlikenin ortaya çıkması halinde*” ibaresi ile somut tehlike suçuna dönüştürülmüştür. Buna göre, bir basılmış eserde işlenmiş olan bir suçun övülmesi nedeniyle kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, söz konusu eserin tamamına el konulması bir zorunluluk arz edebilir. Benzer bir durum, yine 6459 sayılı Kanun'la önemli bir değişikliğe uğrayan TMK'nın “*Açıklama ve yayınlama*” başlıklı 6. maddesinde yazılı suçlar bakımından da gündeme gelebilir⁵². Ancak kanunla düzenlenmesi gereken istisnai hükümlerde kıyas yasağı bulunmaktadır⁵³. Koruma tedbirleri de bu yasak kapsamında olduğundan, katalog suçlar kıyasen genişletilemeyecektir⁵⁴. Bu nedenle ispat aracı olarak tek bir nüshasına el konulması dışında, söz konusu eserin toplatılması mümkün olmayacaktır.

Sonuç olarak, BK'nın 25/2. maddesi hem katalogda yer alan hem de kapsam dışı bırakılan suçlar açısından incelendiğinde, hukuki güvenlik ve ölçülülük

⁵¹ Krşl. 6459 sayılı Kanun'un 8. madde gerekçesi.

⁵² TMK'nın 6. maddesi, sözü edilen değişiklik öncesi, ifade özgürlüğü ihlallerine konu olmaktaydı. Örneğin bkz.: AİHM Kararı, *Gözel ve Özer/Türkiye*, Başvuru No: 43453/04 ve 31098/05, 6.7.2010.

⁵³ Öztürk vd., *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri*, 240.

⁵⁴ Kıyasen uygulamanın mümkün olmadığını savunun aynı yöndeki görüş için bkz. Şen, *Yorumluyorum - XI*, 196-97.

sorunları barındırmaktadır. Bu bakımdan, maddede sayılan suçların “şiddet kullanımına çağrı veya nefret söylemi” ölçütü ekseninde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir⁵⁵. Böylece, 765 sayılı mülga TCK hükümlerinin 5237 sayılı TCK’da tartışmasız bir karşılığının bulunmamasından kaynaklanan belirlilik ilkesi endişeleri de ortadan kaldırılacaktır.

Ayrıca, yalnızca soyut ve genel ifadelerle katalog suçlardan biri veya birkaçının oluştuğu belirtilerek toplatma kararı verilmesinin hukuka aykırı olacağı da belirtilmelidir. Bir basılmış eserin tamamına el konulması kararını verecek olan hakim, somut olayda söz konusu eserdeki ifadelerin ne şekilde katalog suçlarla bağlantılı olduğunu ve ne şekilde şiddet kullanımına çağrı ya da nefret söylemi içerdiğini ilgili ve yeterli bir gerekçeyle ortaya koyması gerekmektedir⁵⁶.

Son olarak, tamamına el koyma kararında, bu kararın ilgili süreli ve süresiz yayının hangi sayı ve baskısına ilişkin olduğu açıkça belirtilmelidir. Söz gelimi, bir gazetenin hangi tarihli sayısında katalog suçlardan birinin işlendiğinden şüphe ediliyorsa, yalnızca o sayı hakkında tamamına el koyma kararı verilebilir. Aynı şekilde, bir süresiz yayının hangi baskı veya baskılarında katalog suçlardan birinin işlendiğinden şüphe ediliyorsa, yalnızca o baskı veya baskılar hakkında tamamına el koyma kararı verilebilir. Belirli bir baskı hakkında verilmiş tamamına el koyma kararı, tüm baskılara el konulmasına imkan vermeyecektir. Bu durum, basılmış eserin içerik ve biçim yönünden herhangi bir değişikliği içeren daha sonraki baskıları için geçerli olduğu gibi, tıpkı basımları için de geçerlidir. Zira tıpkı basım dahi olsa, sonradan basılan nüshalar hukuken “yeni birer varlık” olduğundan, içeriğin aynılığının denetlenmesi ve yeni bir el koyma kararının tesis edilmesi, hukuk devleti ilkesinin bir gereğidir.

III. BK’DA DAĞITIM VE SATIŞ YASAĞI

BK’nın 25/3. maddesinde belirli süreli veya süresiz yayın ve gazetelere ilişkin dağıtım veya satış yasağı düzenlenmektedir. Mülga 5680 sayılı BK’da bir yayım (neşir) şekli olarak ifade edilen⁵⁷ dağıtım, 5187 sayılı BK’da açıkça tanımlanmamıştır ancak bir yayını belirsiz sayıda kişiye gizlilik iradesi olmaksızın

⁵⁵ Öğretide, hakaret (TCK m.125) ve halkı veya dini değerleri alenen aşağılama (TCK m.216/2-3) gibi bazı suçların basılmış eserlerle işlenmeye devam edilmesine izin verilemeyeceğine ilişkin bir fikirden söz edilmektedir. Bu fikre, “şiddet kullanımına çağrı” niteliğinde olmayan bir suç nedeniyle bir eserin tamamının kamu gücüyle alınabilmesinin, yalnızca kesinleşmiş bir mahkeme kararının icrası bağlamında mümkün olduğu gerekçesiyle katılmamaktayım. Yazar kendi görüşünü açıkça belirtmemektedir ancak sözü edilen fikir için bkz. Şen, *Yorumluyorum - XI*, 197.

⁵⁶ Bkz. AYM, *Halkevleri Derneği*, §46. El koyma kararında, karara konu yazıda yalnızca “terör örgütünün propagandası” yapıldığı yönündeki tespitin; şiddet kullanmaya, nefrete, intikam almaya veya silahlı direnişe tahrik ve teşvik olup olmadığına ilişkin ilgili ve yeterli bir gerekçe niteliği taşımadığı yönünde bkz. AYM, *Ali Gürbüz ve Hasan Bayar*, §69-70.

⁵⁷ 5680 sayılı BK’nın 3/2. maddesi: “*Basılmış eserlerin herkesin görebileceği veya girebileceği yerlerde gösterilmesi veya asılması veya dağıtılması veya dinletilmesi veya satılması veya satışa arzı «neşir» sayılır.*”

ulaştırma faaliyeti olarak tanımlanabilir⁵⁸. Dağıtım bir bedel karşılığında veya bedelsiz bir şekilde gerçekleştirilebilir. Satma ise basılmış eserin bir bedel karşılığında verilmesidir⁵⁹. Dağıtım eylemine ilişkin esaslar, satma bakımından da geçerlidir⁶⁰.

Dağıtım ve satış yasağı, öncelikle henüz kamuya sunulmamış eserlerin yayımlanmasının önlenmesi anlamına gelmektedir⁶¹. Bu yasa, kural olarak yurt dışında basılan bir eserin Türkiye'ye sokulmak istendiği aşamada gümrük sahasından geçişinin önlenmesi şeklinde uygulanabilir. Böylece kişilerin eseri satın alma, okuma veya değerlendirme imkanı ortadan kaldırılmaktadır. Ancak bu yasa, aynı zamanda halihazırda kamuya sunulmuş eserler hakkında da tatbik edilebilir. Söz gelimi, içeriğindeki suç unsurları sonradan fark edilmiş süreli veya süresiz bir yayının satılmayan nüshalarının bayilerden iade alınıp, başka bölge ve bayilere gönderilmesinin önlenmesi de dağıtım ve satış yasağı kapsamında kabul edilmelidir.

A. ANAYASAL ÇERÇEVE

Dağıtım ve satış yasağı ile kişilerin haber alma ve bilgiye erişim hakkı sınırlandırılmaktadır. Bu bakımdan söz konusu yasağın, (el koymanın aksine) mülkiyet ve özel hayata saygı haklarından ziyade, ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğü ile duruma göre, bilim ve sanat özgürlüğüne bir müdahale niteliğinde olduğu belirtilmelidir. Bu nedenledir ki dağıtımın önlenmesi esas itibarıyla Anayasa'nın "*Basın hürriyeti*" başlıklı 28/5. maddesinde düzenlenmektedir.

Maddenin 5. fıkrası incelendiğinde, basın özgürlüğünü korumaya yönelik bir hükme yer verildiği görülmektedir. Gerçekten Anayasa koyucu herhangi bir suç veya hukuka aykırılık içeren bir basılmış eserin dağıtımın önlenmesine imkan tanımamış, yalnızca Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan haber veya yazı hakkında bu nevi bir tedbirin uygulanabileceğini kabul etmiştir.

Ayrıca, bu tedbirin kural olarak hakim kararıyla verilebileceği düzenlenmiştir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yetkili merciin kararıyla bu tedbire başvuruyla belirlenmiş ancak bu kararın en geç 24 saat içinde yetkili hâkime bildirilmesi ve en geç 48 saat içinde yetkili hakim tarafından onaylanması gerektiği de bir koşul olarak aranmak suretiyle hakim güvencesi korunmuştur. Aksi halde, dağıtım önleme kararı hükümsüz sayılacaktır.

⁵⁸ İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 160.

⁵⁹ Berrin Akbulut, "Basın Suçu ve Ceza Sorumluluğu", *Selçuk İletişim* 1, sy 3 (2000): 91; Jale Sarmaşık, *Kitle İletişim Hukuku* (Beta Yayınevi, 2022), 69.

⁶⁰ İçel, *Kitle İletişim Hukuku*, 161.

⁶¹ Dağıtımın önlenmesinde, yayının topluma yayılması yönündeki faaliyetlerin önüne geçildiği yönünde bkz. Dönmezer ve Bayraktar, *Basın Hukuku*, 287 dn. 234.

Öte yandan, Anayasa'nın 28/5. maddesinde dağıtım ve satış yasağı bakımından bir eserin Türkçe veya yabancı dilde olması ya da Türkiye'de veya yurt dışında basılması arasında herhangi bir ayırım gözetilmemiştir⁶².

B. YASAL DÜZENLEME

BK'nın 25/3. maddesinde, ikinci fıkrada belirtilen suçları içerdiklerine dair kuvvetli delil bulunması halinde, Türkiye dışında basılan süreli veya süresiz yayın ve gazetelerin Türkiye'de dağıtılması veya satışa sunulması yasaklanmasını düzenlemektedir.

Yasağa karar verme yetkisi, Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine sulh ceza hâkimindedir. Gecikmesinden sakınca bulunan hallerde, Cumhuriyet Başsavcılığının kararını yeterli gören kanun koyucu, Anayasa'nın 28/5. maddesine uygun olarak, bu kararın 24 saat içinde hakime sunulmasını ve 48 saat içinde hakim tarafından onaylanmasını şart koşmuştur. Burada, çoğu kanuni düzenlemenin aksine, "*Cumhuriyet savcısı*" ibaresi yerine "*Cumhuriyet Başsavcılığı*" ibaresi kullanılmıştır. Ancak doğrudan Cumhuriyet Başsavcısından söz edilmediği için Cumhuriyet Başsavcının yanı sıra onun görevlendirdiği o yer Cumhuriyet savcılarından birinin yasak talebinde bulunması veya gecikmesinden sakınca bulunan hallerde yasak kararı vermesi mümkündür⁶³.

BK'nın 25/3. maddesinin konusunu, "*Hangi dilde olursa olsun Türkiye dışında basılan süreli veya süresiz yayın ve gazeteler*" oluşturmaktadır. Öncelikle, gazetelerin zaten süreli yayın niteliğinde olduğu düşünülürse, kanun koyucunun burada bir tekrara düştüğü ifade edilmelidir⁶⁴. Öte yandan bu yasak, Türkiye dışında basılan eserlerle sınırlı tutulmuştur. Buna göre, bu fıkra kapsamında Türkiye'de basılan herhangi bir eser hakkında dağıtım ve satış yasağı verilemeyecektir⁶⁵. Aksi bir düzenleme, basılmış eserlerin önceden denetlenmesi gerekliliğini doğururdu ki bu durum Anayasa'nın 28/1. maddesinde belirtilen "*Basın hürdür, sansür edilemez*" hükmüne aykırılık teşkil ederdi. Bu çerçevede, hakkın-

⁶² Yalnızca "*Bilim ve sanat hürriyeti*" başlıklı 27. maddede, herkesin, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra, bu hükmün yabancı yayınların ülkeye girmesi ve dağıtımının kanunla düzenlenmesine engel olmadığı ifade edilmiştir. Buradaki "*yabancı yayın*" ifadesi, yasağın ülkeye girmeye ilişkin olduğu düşünülürse, ilgili eserin yazıldığı dilden ziyade, basıldığı yeri işaret etmektedir.

⁶³ 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 16/2. maddesi: "*Cumhuriyet başsavcılığında, bir Cumhuriyet başsavcısı ve yeteri kadar Cumhuriyet savcısı bulunur...*"

⁶⁴ BK'nın 2/1-c maddesi: "*Süreli yayın: Belli aralıklarla yayımlanan gazete, dergi gibi basılmış eserler ile haber ajansları yayınlarını ve internet haber sitelerini... ifade eder.*"

⁶⁵ Bu bakımdan İstanbul 7. Sulh Ceza Hakimliği'nin 14.3.2023 tarihli ve 2023/2782 D. İş sayılı kararının, "*5187 sayılı Basın Kanununun 25/2 maddesi uyarınca BASIM, DAĞITIM ve satış YASAĞI GETİRİLMESİNE*" kısmı itibarıyla açıkça hukuka aykırı olduğu belirtilmelidir. Söz konusu karar için bkz. Susma 24, "Yavuz Ekinci'nin kitabına basım, dağıtım yasağı ve toplatma kararı" başlıklı haber, Erişim: <https://susma24.com/yavuz-ekinci-kitabina-yasak/>, ET: 3.1.2026.

da dağıtım ve satış yasağı verilmiş bir eserin, daha sonra Türkiye'de basılmasının önünde bir engel bulunmamaktadır. Aynı eserin, içerik veya biçiminde herhangi bir değişikliği yapılmaksızın Türkiye'de basılan baskısı hakkında, bu fıkra uyarınca dağıtım ve satış yasağı verilmesi mümkün değildir. Ancak şüphesiz ikinci fıkra düzenlenenen tamamına el koyma tedbirine başvurulabilir.

Basılmış eserin hangi dilde kaleme alındığı ise önemli değildir. Türkçe veya yabancı bir dilde kaleme alınan eserler hakkında dağıtım ve satış yasağı verilebilecektir. Bu meyanda yalnızca resim veya karikatürden oluşan eserler hakkında da bu yasak kararının uygulanabileceği belirtilmelidir.

Türkiye dışında basılan bir eser hakkında dağıtım ve satış yasağı kararı verilebilmesi, onun aynı zamanda BK'nın 25/2. maddesinde belirtilen suçları içerdiğine dair kuvvetli delil bulunmasına bağlıdır. Burada, "tamamına el koyma" tedbiri bağlamında gösterilen söz konusu suçların, Anayasa çerçevesinde ayrıca ele alınması gerekmektedir. Zira, yukarıda da sözü edilen TCK'nın "*halkı askarlıktan soğutma*" başlıklı 318. maddesinin, Anayasa'nın 28/5. maddesinde belirtilen "*devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan veya Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunma*" meşru sınırlama amaçlarının herhangi birisine karşılık gelmediği görülmektedir. Dolayısıyla kişilere askerlik hizmeti yapmaktan vazgeçirecek şekilde telkinde bulunan bir eser Türkiye'de dağıtılması veya satışa sunulmasının yasaklanması, Anayasa'ya aykırı olacaktır. Bu bakımdan, ikinci fıkra belirtilen suçların, "şiddet kullanımına çağrı veya nefret söylemi" ölçütü ekseninde yeniden düzenlenmesi, üçüncü fıkranın da Anayasa'ya uygunluğunu temin edecektir.

Kanun koyucu, dağıtım ve satış yasağı bakımından ayrıca "*kuvvetli delil*"in varlığını aramaktadır. Tutuklamanın koşulu olan "*kuvvetli suç şüphesi*"nden farklı bir anlama gelmeyen bu ifade, günlük hayat deneyimlerine ve eldeki delillere göre olayın gerçekleştiğinin kesin gibi olması, büyük bir ihtimal oluşturmaya ve yapılacak yargılamada sanığın mahkumiyetinin kuvvetle muhtemel olması olarak tanımlanmaktadır⁶⁶. Böylece, dağıtım ve satış yasağı verilmesi, soruşturmayı başlatan basit şüphe, arama kararının koşulu olan makul şüphe veya iddianame düzenlenmesi için gerekli olan yeterli şüphenin ötesine geçilerek, daha yoğun bir şüphe derecesinin oluşmasına bağlı kılınmıştır. Anayasa'nın 28/5. maddesinde bu tür bir gereklilikten söz edilmemekle birlikte, bu yasağın kişilerin bir eserin içeriği hakkında bilgi sahibi olma hakkını en baştan sınırlayabildiği göz önünde tutulduğunda, ifade özgürlüğü ile uyumlu bir düzenleme yapıldığı belirtilmelidir.

Ancak burada, henüz Türkiye'ye girmemiş bir eser hakkında kuvvetli suç şüphesinin nasıl oluşacağı sorusu gündeme gelmektedir. Söz gelimi, bir yazarın

⁶⁶ Mehmet Yayla, *Ceza Muhakemesi Hukukunda İspat ve Şüphe*, 2. bs (Seçkin Yayınevi, 2021), 130.

daha önceki bir eserin suç unsuru taşıdığına tespiti, tek başına sonraki eserleri hakkında da aynı yorumun yapılmasına veya yalnızca bir eleştiri yazısına dayanılması, bu tür bir hükme varmaya imkan vermeyecektir. Dolayısıyla yasak kararı verilebilmesi için Türkiye’deki dağıtımdan önce ya eserin basılı bir kopyasının temin edilerek ya da dijital bir kopyasına erişim sağlanarak içeriğin denetlenmesi gerekmektedir. Aksi halde, dağıtım ve satış yasağına başvurulamayacak ancak eser Türkiye’ye dağıtıldıktan sonra tamamına el koyma yoluna gidilebilecektir.

Bununla birlikte, tamamına el koyma (toplatma) ile dağıtım ve satış yasağının hukuki nitelikleri itibarıyla birbirinin ikamesi olmadığı belirtilmelidir. Söz gelimi, vaktinde önleyici tedbir alınamaması nedeniyle halihazırda Türkiye’de dağıtılmış bir eser hakkında sonradan dağıtım ve satış yasağı verilmesi, yayımda olan nüshalara kendiliğinden el konulabileceği anlamına gelmemektedir. Bu nedenle, koşulları olduğu takdirde, kararda tamamına el koyma ile dağıtım ve satış yasağına ayrıca ve açıkça hükmedilmesi gerekmektedir.

Son olarak, BK’nın 25/4. maddesinde *“yukarıdaki fıkra uyarınca yasaklanmış yayın veya gazeteleri bilerek dağıtanlar veya satışa sunanlar bu yayınlar yoluyla işlenen suçlardan eser sahibi gibi sorumludurlar”* hükmü yer almaktadır. Yukarıdaki fıkra ile işaret edilen, hakkında dağıtım ve satış yasağı verilen süreli ve süresiz yayınlardır⁶⁷. Bu yayınları, yasak kararını bilerek dağıtım veya satanların, yasak kararına konu suçtan ki bu ikinci fıkrada sayılan suçlardan herhangi biri olabilir, sorumlu olacağı belirtilmektedir.

SONUÇ

Anayasa’nın 28. maddesinde belirtildiği üzere, basın hürdür ve sansür edilemez. Bu ilkenin doğal bir sonucu olarak, basılmış eserlerin önceden denetlenmesi mümkün değildir. Nitekim, süreli yayın çıkarmak için izin alınması gerekmekte, Cumhuriyet Başsavcılığına bir beyanname verilmesi yeterli kabul edilmektedir. Ancak yayımlandıktan sonra içeriği suç unsuru ihtiva ettiğinden şüphelenilen basılmış eserlere, ispat vasıtası olarak veya müsadereyi mümkün kılmak amacıyla el konulması söz konusu olabilir. BK’nın 25. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları da bu amacı temin etmek üzere düzenlenmiştir. Ayrıca, basın özgürlüğü, Türkiye dışında basılan süreli ve süresiz yayınların ülkede dağıtılması ve satılmasının önlenmesine engel değildir. BK’nın 25. maddesinin üçüncü fıkrası bu hususu hüküm altına almaktadır. Bu çalışmada, sözü edilen üç fıkra, basın özgürlüğü ile konuya ilişkin AİHM ve AYM içtihatları ışığında incelenmiştir.

⁶⁷ Uygulamada BK’nın 25/4. maddesinin, ikinci fıkra uyarınca hakim kararıyla el konulan yayın veya gazeteleri bilerek dağıtan veya satışa sunanlar hakkında da uygulanabildiği yönünde bkz. Asım Ekren, “Gazete, Dergi veya Kitabın Toplatılması Mümkün Müdür?”, Hukuki Haber, 01 Temmuz 2025, <https://www.hukukihaber.net/gazete-dergi-veya-kitabin-toplatilmasi-mumkun-mudur>.

Öncelikle, basılmış eserlere el koymayı düzenleyen BK'nın 25. maddesinin birinci ve ikinci fıkrasının önceki özel kanun; genel olarak el koyma kurumunu düzenleyen CMK'nın 123 vd. maddelerinin ise sonraki genel kanun niteliğinde olduğu tespit edilmiştir. Ancak CMK'nın doğrudan basılmış eserlere el koymayı düzenlemek yerine konuyu BK'ya bıraktığı anlaşıldığından, bir zımni ilga durumunun söz konusu olmadığı ve basılmış eserlere el koyma tedbirinin kural olarak BK'nın 25. maddesi kapsamında yerine getirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Ardından, Anayasa metninde geçen “toplatma” ve “zapt” kavramları ile el koyma terimi arasındaki ilişki irdelenmiştir. Bu bağlamda el koymanın, zapt teriminin güncel hukuk dilindeki karşılığı olduğu; toplatmanın ise bir basılmış eserin bütün nüshalarına el konulması anlamına geldiği değerlendirilmiştir. Buna göre toplatma, nitelikli ve kapsamlı bir el koyma türüdür.

BK'nın 25. maddesinin detaylarına girilmeden önce, konunun anayasal çerçevesini çizmek adına Anayasa'nın 28. maddesi ele alınmıştır. Maddenin yedinci ve sekizinci fıkralarında, koruma tedbiri niteliğindeki el koymaya kural olarak hakim kararıyla başvurulabileceği belirtilmektedir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yetkili mercie de bu imkan tanınmakla birlikte, verilen kararın hüküm ifade etmesi sonradan alınacak hakim onayına bağlıdır. Bu nedenle, doğrudan Cumhuriyet savcısına her türlü basılmış eserin üç adedine el koyma yetkisi veren BK'nın 25/1. maddesinin, Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

Söz konusu hüküm Anayasa'ya uygun hale getirilinceye kadar, basılmış eserler hakkında CMK'nın 123 vd. maddeleri uyarınca el koyma kararı verilmesi mümkündür. Bu aşamada, ispat vasıtası olarak el koymada, eserin içeriğinde suç unsuru bulunup bulunmadığının tespiti için tek bir nüshaya el konulmasının yeterli olacağı gözetilmeli ve prensip olarak daha fazlasına el koyma işlemi uygulanmamalıdır. Aksi bir yaklaşım, ölçülülük ilkesini ihlal edecektir. Öte yandan, basımcının bastığı her türlü yayının iki nüshasını yerel Cumhuriyet Başsavcılığına teslim etme yükümlülüğü kapsamında elde mevcut nüshalar suçun tespiti için yeterliyse, ayrıca el koyma kararı verilmemesi gerekmektedir.

Eserin tamamına el koymaya ilişkin BK'nın 25/2. maddesinde ise Anayasa'ya uygun olarak yetki münhasıran hakime tanınmış ve kapsam kanunda sayılan suçlarla sınırlı tutulmuştur. Fıkarda sayılan suçlar dört grupta toplanabilmektedir. Mülga 765 sayılı TCK'ya atıf yapan üçüncü gruptaki yollamalar, 5252 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca 5237 sayılı TCK'da bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelere yapılmış sayılmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu karşılığı ortaya koyan kanuni bir fihrist bulunmamaktadır. Öğreti ve uygulamada rastlanan listelerin hiçbiri de eksiksiz veya hatasız değildir. Yapılan inceleme neticesinde, olması gereken nihai listenin şu suçları kapsaması gerektiği değerlendirilmiştir: TCK'nın “Anayasayı ihlal” (m. 309/1) ve “yasama organına karşı suç”

(m. 311/1) maddelerinde yer alan suçları işlemeye yardım etme, “askerleri itaat-sizliğe teşvik” (m. 319/1), “halkı askerlikten soğutma” (m. 318), “suç işlemeye tahrik” (m. 214/1), “halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama” (m. 216/1) ve “halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit” (m. 213/1) suçları. Ancak öğretide listenin netleştirilmesi dahi, üçüncü grubun belirlilik ilkesini ihlal ettiği gerçeğini değiştirmeyecektir. Zira söz konusu yollamalar öngörülebilirlik-ten uzaktır.

Öte yandan AİHM ve AYM, basılmış eserler söz konusu olduğunda, tama-mına el koyma tedbirinin ifade ve basın özgürlüğünü ihlal edip etmediğini değer-lendirirken, eserin şiddet kullanımına, silahlı direnişe veya başkaldırıya çağrı ya da nefret söylemi içerip içermediğini esas almaktadır. Hangi liste kabul edilirse edilsin, BK’nın 25/2. maddesinde sayılan suçların tamamının bu nitelikte oldu-ğu söylenemez. Maddede sayılan suçların “şiddet kullanımına çağrı veya nefret söylemi” ölçütü ekseninde yeniden düzenlenmesi, mevcut sorunların giderilme-sini temin edecektir. Her halükarda, tamamına el koyma kararında, ilgili eserdeki ifadelerin ne şekilde şiddet kullanımına çağrı ya da nefret söylemi içerdiğinin ilgili ve yeterli bir gerekçeyle ortaya konulması gerekmektedir. Ayrıca, kararın ilgili süreli ve süresiz yayının hangi sayı ve baskısına ilişkin olduğu da açıkça belirtilmelidir.

Dağıtım ve satış yasağı da tamamına el koyma ile aynı katalog suçlarla sınırlı bir uygulama alanına sahiptir. Dolayısıyla ikinci fıkra için önerilen değişiklik, bu tedbir bağlamında da bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu ted-birde ayrıca “kuvvetli delil”in varlığı aranmaktadır. Anayasa’da bu tür bir gerekli-likten söz edilmemekle birlikte, yasağın kişilerin bir eserin içeriği hakkında bilgi sahibi olma hakkını en baştan sınırlayabildiği gözetildiğinde, kanun koyucunun ifade özgürlüğü lehine bir düzenleme yaptığı belirtilmelidir. Bununla birlikte, he-nüz Türkiye’ye girmemiş bir eser hakkında kuvvetli suç şüphesine ulaşmak güç görünmektedir. Bir yazarın daha önceki bir eserinin suç unsuru taşıdığının tespiti, tek başına sonraki eserleri hakkında da aynı yorumun yapılmasını haklı kılmaz. Bu nedenle yasak kararı verilebilmesi için, Türkiye’deki dağıtımdan önce eserin basılı bir kopyasının temin edilmesi veya dijital bir kopyasına erişim sağlanarak içeriğin denetlenmesi gerekmektedir.

Son olarak, tamamına el koyma ile dağıtım ve satış yasağının hukuki nitelik-leri itibarıyla birbirinin ikamesi olmadığı belirtilmelidir. Koşulları olduğu tak-dirde, kararda tamamına el koyma ile dağıtım ve satış yasağına ayrıca ve açıkça hükmedilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Berrin. “Basın Suçu ve Ceza Sorumluluğu”. *Selçuk İletişim* 1, sy 3 (2000): 86-95.
- Aldemir, Hüsnü. *Adli - Önleme Arama ve Elkoyma*. Adalet Yayınevi, 2012.
- Atay, Ender Ethem. *Hukuk Başlangıcı*. Gazi Yayınevi, 2017.
- Bilge, Necip. *Hukuk Başlangıcı*. Ankara, 2000.
- Dönmezer, Sulhi, ve Köksal Bayraktar. *Basın Hukuku*. 6. bs. Beta Yayınevi, 2016.
- Dülger, Murat Volkan, ve Şaban Cankat Taşkın. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. 2. bs. Seçkin Yayınevi, 2024.
- Ekren, Asım. “Gazete, Dergi veya Kitabın Toplatılması Mümkün Müdür?” Hukuki Haber, 01 Temmuz 2025. <https://www.hukukihaber.net/gazete-dergi-veya-kitabin-toplatilmasi-mumkun-mudur>.
- Gözler, Kemal. *Hukuka Giriş*. 22. bs. Ekin Yayınevi, 2025.
- Gözübüyük, Şeref. *Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları*. 10. bs. Turhan Yayınevi, 2023.
- Gürelli, Nevzat. *Basın Suçlarında Hususi Usul*. İstanbul, 1958.
- İçel, Kayıhan. “Basılmış Eserlerin Toplatılması”. *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi* 1, sy 2 (1979): 113-20.
- İçel, Kayıhan. *Kitle İletişim Hukuku*. 15. bs. Beta Yayınevi, 2023.
- Karayalçın, Yaşar, ve Aynur Yongalık. *Hukukta Öğretim Kaynakları Metod-Problem Çözme*. 7. bs. Ankara, 2008.
- Özek, Çetin. “Basılmış Eserlerin Toplatılması”. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, sy 1-4 (1969): 617-34.
- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Mevzuatı - Cilt 1 (Kanunlar)*. 36. bs. Seçkin Yayınevi, 2025.
- Özkepir, Ramazan, Salih Zeki Kocaman, ve Erkal Hilmi Kart. *Sosyal Medya ve Basın Hukuku*. 2. bs. Seçkin Yayınevi, 2022.
- Öztürk, Bahri, Behiye Eker Kazancı, ve Sesim Soyer Güleç. *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri*. 5. bs. Seçkin Yayınevi, 2022.
- Öztürk, Bahri, Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, vd. *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*. 18. bs. Seçkin Yayınevi, 2024.
- Sarmaşık, Jale. *Kitle İletişim Hukuku*. Beta Yayınevi, 2022.
- Seyyidoğlu, Muhammed Sıddık. “Ceza Muhakemesi Hukukunda Arama ve Elkoyma”. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi* 4, sy 1 (2021): 11-32.
- Şahin, Cumhur, ve Neslihan Göktürk. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. 16. bs. Seçkin Yayınevi, 2025.
- Şen, Ersan, ve Hüsnü Sefa Eryıldız. *Elkoyma*. Seçkin Yayınevi, 2017.
- Şen, Ersan. *Yorumluyorum - XI*. Seçkin Yayınevi, 2016.
- Tosun, Öztekin. *Türk Suç Muhakemesi Hukuku - Genel Kısım*. Sulhi Garan Matbaası Varisleri Koll. Şti., 1971.
- Ünver, Yener, ve Hakan Hakeri. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. 22. bs. II. Adalet Yayınevi, 2024.
- Yayla, Mehmet. *Ceza Muhakemesi Hukukunda İspat ve Şüphe*. 2. bs. Seçkin Yayınevi, 2021.
- Zafer, Hamide. *Ceza Hukuku Genel Hükümler m.1-75*. 8. bs. Beta Yayınevi, 2021.